N⁰. 2. Donderdag 13 Januari 1916. 16de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST ..... } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Verbetering. — Kon. Nat. Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken „Het Oranje Kruis". — De „Ind. Vereeniging". — Uit de Oost-Ind. Mail. — Cursorische Voordrachten over Ned.-Indië. — Lezingen over Ned.-Indië. — Suriname. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Litt.-overzicht. — Leestafels. — Med. — Ingezonden

Verbetering.

Bij mijn jongsten brief is mij een onjuistheid uit de pen gevloeid: „Engeland heeft al spoedig den uitvoer (van rijst) uit Rangoon verboden". Dit moet zijn: „Engeland heeft al spoedig den uitvoer uit Rangoon beperkt", enz.

Semarang. SI PANTEK.

Koninkl. Nationale Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken „Het Oranje Kruis".

Den 29sten December j.l. werd te Amsterdam de zesde algemeene Bonds-vergadering gehouden, welke bijgewoond werd door twee afgevaardigden van de Vereeniging „Oost en West", welke vereeniging buitengewoon lid is van „het Oranje Kruis".

Door het Dagelijksch Bestuur van „Oost en West" waren daartoe aangewezen de onder-voorzitter R. Zuiderhoff en de waarnemende secretaris F. H. R. Neumann, leden van het Hoofdbestuur.

Op die algemeene vergadering werd het volgende ter sprake gebracht:

In de laatste algemeene vergadering van de Vereeniging „Oost en West" bleken er leden te zijn, die van meening waren, dat het doel, hetwelk het Oranje Kruis beoogt, zóó geheel buiten het arbeidsveld van „Oost en West" ligt, dat de uitgaaf, verbonden aan het lidmaatschap van den Kon. Nat. Bond feitelijk niet verantwoord was.

Toen bij de oprichting van het „Oranje Kruis" de Voorzitter van „Oost en West" de vereeniging daaraan verbond door eene jaarlijksche bijdrage, deed hij zulks in de eerste plaats uit sympathie voor het menschlievend streven van Zijne Koninklijke Hoogheid, den Prins der Nederlanden, ook meenende dat hij die uitgaaf tegenover de leden der Vereeniging „Oost en West" zou kunnen verantwoorden door in uitzicht te stellen, dat wanneer onze Oost- en West-Indiën door eenige ernstige ramp mochten worden getroffen, een beroep op „het Oranje Kruis" niet te vergeefs zou zijn.

In antwoord op een verzoek aan den Raad van Bestuur van het Oranje Kruis om daaromtrent inlichtingen te verstrekken, mocht onze Vereeniging, tot groote voldoening, onlangs vernemen, dat de Bond inderdaad zich ten doel stelt om bij voorkomende rampen in onze Koloniën ondersteuning te verleenen, zoodat ook ingevolge het 3e lid van artikel 26 der Statuten van den Bond, ingeval van rampen in onze Koloniën, het Oranje Kruis in overleg zal hebben te treden met de Vereeniging „Oost en West".

Alvorens zijn werkzaamheden te beginnen, zal de Bond echter dienen te weten, of, ingeval van rampen in de Koloniën, deze van dien aard zijn, dat inzameling van gelden in Nederland noodig is. Nu is het niet altijd gemakkelijk tot die wetenschap te geraken. Zeer zeker zullen in dit opzicht, zoowel „Oost en West" als het Smeroefonds in Indië goede diensten kunnen bewijzen. Daarnaast zal echter een nauwe band met het Departement van Koloniën moeten bestaan.

Met het oog daarop werd, de in hoofde dezes bedoelde algemeene Bonds-vergadering, in overeenstemming met het door het Dagelijksch Bestuur van „Oost en West" genomen besluit, door bovengenoemden Onder-Voorzitter, in overweging gegeven om, zoo zulks nog niet mocht zijn geschied, de bijzondere aandacht van het Ministerie van Koloniën er op te vestigen, dat „Het Oranje Kruis" het centrale lichaam is, waartoe het zich steeds kan wenden, in geval er voor slachtoffers van rampen in de Koloniën, financieele steun van uit Nederland noodig is.

De vergadering gaf daarop te kennen, dat zij bedoelde aangelegenheid zou voorbrengen bij den Raad van Bestuur.

N.

De „Indische Vereeniging".

Van belangstellende zijde werd ons het volgende ter plaatsing aangeboden:

Op het einde van het vereenigingsjaar heeft in de Indische Vereeniging de gebruikelijke bestuurswisseling plaats gehad en is de presidentshamer verhuisd van den heer Gerungan Ratoelangie naar Raden Mas Loekman Djojodininggrat, dus weder in handen van een Javaansch edelman gekomen.

In den boezem der vereeniging heeft zich een streven geopenbaard om meer uiting te geven aan hare belangstelling in de actueele koloniale vraagstukken. In een der vergaderingen werd geïnterpelleerd om stelling te kiezen in zake de verhollandiseering van het Inlandsch onderwijs in Ned.-Indië. Interpellanten meenden het te moeten afkeuren, dat de kennis van het Javaansch hoe langer hoe meer op den achtergrond geraakt; zij zouden het ten zeerste betreuren, zoo daardoor deze schoone taal van 't leerprogram zou worden verdrongen en h.i. moest de Indische Vereeniging in deze kwestie eenig teeken van leven geven. De vraag werd overwogen, om een adres van instemming te betuigen met de „motie Gerhardt" in de Tweede Kamer der St. Gen.: om bij 't onderwijs de Inlandsche talen meer te verzorgen.

Van andere zijde werd hiertegen ingebracht, dat de Vereeniging zich geen partij moest stellen in dergelijke vraagstukken, wanneer deze niet te voren door de leden grondig waren bestudeerd, en omtrent dit laatste punt was zeker wel eenige twijfel gerechtvaardigd.

Volgens anderen hing veel af van den leeftijd der leerlingen, voor wie de Nederlandsche taal als voertaal bij het verdere onderwijs gebezigd werd en met welk einddoel. Toegegeven toch werd, dat de Westersche wetenschap voor den Oosterling een gesloten boek zou blijven, indien hij zich niet, door het aanleeren van één of meer Westersche talen, leerde indenken in den Westerschen gedachtengang, om niet te spreken van tal van zaken en vakken, wier studie thans onmogelijk in Oostersche talen alleen geheel tot hun recht zou kunen komen.

Ook wenschte de vereeniging zich te laten vertegenwoordigen op het Indische Onderwijscongres, dat voor dezen zomer beraamd is.

De nieuwe president deelde mede, dat het zijn voornemen was om de tot nu toe op ongeregelde tijden verschenen periodieken der Vereeniging om te zetten in een week- of maandblad, waarin dan plaats en gelegenheid voor polemiek zou zijn, en hoopte hij op deze wijze mede te werken om de gedachtestroomen tusschen de Indiërs alhier levendig te houden.

* * *

Een ander probleem, dat onder de oogen werd gezien, op eene speciaal daartoe op uitnoodiging van eenige leden uitgeschreven vergadering, was de vraag, of men niet meerdere samenwerking zou zoeken met de Studiecommissie van de Ver. „Oost en West"?

Voorstellers meenden, dat het hoog tijd werd, dat de I. V. de moreele verplichting zou gaan gevoelen om zich op dit punt eens eindelijk geheel en al duidelijk uit te spreken. Als de Studiecommissie de vereeniging werkelijk van dienst was, dan zou die hulp niet langer mogen worden doodgezwegen of onbeantwoord gelaten, doch diende men vruchtbare samenwerking aan te kweeken.

De voorstellers hadden te dien opzichte een vragenlijst laten drukken, welke punt voor punt in de vergadering zou moeten worden beantwoord. De quintessence hiervan was: of de Indische Ver. o.a. de nauwere aanraking harer Inl. leden met Nederlanders moest bevorderen, en op welke wijze dit dan moest geschieden? Moest de Vereeniging zich als lichaam hiervoor spannen, of zou dat aan ieder lid op zich zelf worden overgelaten? Ook werd de vraag gesteld: of de I. V. in dit opzicht onvoorwaardelijk met de Studie-Commissie medeging, dat vertrouwelijke omgang met Eur. familiën mogelijk en wenschelijk was, en of de Studie-Commissie in deze richting stappen had gedaan, welke dan toch zeker door de Indische Vereeniging moesten worden erkend?

De hierop gevolgde debatten leidden tot geen enkel concreet voorstel, daar de voorstellers zelven het hoofdzakelijk lieten bij het stellen van vragen, terwijl het bestuur niet anders deed, dan deze in rondvraag te brengen en zich verder beriep op de statuten, waarin doel en werking der vereeniging voldoende omschreven waren, zoodat het eind der bespreking was, dat de „Indische Vereeniging" geen bepaalde stappen in deze richting naar buiten zou doen, doch dat het aan ieder lid was overgelaten den weg te kiezen, waarop hij meende het beoogde doel te kunnen bereiken.

Verder werd nog een beroep gedaan op de aanwezigen, om te trachten geheel te beantwoorden aan de verwachtingen, die de in Indië achtergelaten betrekkingen van hen koesteren, m.a.w. de vraag gesteld: of hunne studiën in Nederland wel voldoende vruchtdragend, niet alleen voor hen zelf, doch ook voor Indië zouden zijn?

De heer Noto Soeroto voerde hierop aan, dat een ieder zich den tijd alhier niet beter ten nutte kon maken, dan door te zorgen het vak, waarvoor hij wordt opgeleid, in de allereerste plaats door en door goed te leeren, en verder zich den blik te verruimen, door hier alles wat hem onder 't oog komt, met belangstelling te bekijken. Ter bevordering van dit laatste dienen zeker de verschillende rondreizen en rondgangen door musea en havens, welke reeds door de I. V. werden georganiseerd en die nog wel voor uitbreiding vatbaar zijn.

Hoewel wij van beide vergaderingen den indruk mede naar huis namen, dat de interpellanten en voorstellers zich nog geen volkomen duidelijk beeld hadden gevormd van hetgeen zij zelven wenschten, zoo is toch in ieder geval hun streven toe te juichen om hun verblijf in Nederland niet alleen dienstbaar te maken aan ieders persoonlijke belangen, doch wel degelijk ook aan de algemeene belangen van het geboorteland, waaruit volgt, dat de I. V. dus niet uitsluitend gewijd moet zijn aan gezelligen omgang en aansluiting harer leden onderling.

W. J. G.

Uit de O. I. Mail.

Noodweer en overstrooming.

In de laatste dagen van November heeft de Westkust van Sumatra veel te lijden gehad. Zoo lezen wij, dat de weg van Fort de Kock naar Matoer weggeslagen is. Vier huizen en een bedehuis, waarin 400 leerlingen, werden door rukwinden vernield, zeven personen gedood en twintig gewond. Vier lijken zijn nog niet gevonden.

Door een aardbeving is tusschen Fort de Kock en Kotagedang een bergrug ingestort. Verscheidene huizen raakten bedolven.

Ook de in de nabijheid liggende sawahs zijn onder het puin begraven.

Het aantal dooden en gekwetsten kon nog niet worden vastgesteld.

Uit Padang Pandjang het bericht, dat drie dagen een hevige storm, vergezeld van geweldige regens, in de bovenlanden woedde. Gevolg daarvan zijn hevige bandjirs. Het daglicht was bijna niet zichtbaar. Verscheidene huizen zijn omgewaaid.

Vijftien menschen uit kampong Singgalang, die van de

passer Rebo huiswaarts keerden, werden door den stroom van den bandjirrende Annei-rivier meegevoerd.

Te Ajer Ma Sakoetjing, is de groote postweg in de Annei-kloof op verscheidene plaatsen weggespoeld.

Ook uit Sibolga werd gemeld, dat in het gewest Tapanoeli hevige bandjirs zijn voorgekomen.

In het zuiden van de residentie te Tanah Batoe in het Mandailingsche zijn tal van woningen door een zwaren bandjir weggeslagen. In het geheele gewest is groote schade aan de wegen toegebracht, zoodat het verkeer op tal van plaatsen gestremd of zeer belemmerd is.

Het sedert korten tijd plaats hebbend autoverkeer langs den weg Sibolga—Taroetong is stopgezet; die weg heeft zwaar geleden en is onbegaanbaar. Ook het rijden van de gouvernementsauto's van Fort de Kock naar Sibolga is onmogelijk gemaakt.

Met kracht is door het bestuur begonnen de enorme schade te herstellen, nu de zware regens hebben opgehouden.

Aardschokken.

Te Semarang werd een vrij hevige aardschok waargenomen in den nacht van 29 Nov. j.l.

Dergelijke berichten komen uit geheel Midden Java.

Tot dusver zijn geen ongelukken bekend geworden.

Ook te Madioen en te Soerabaja werden eenige hevige aardschokken waargenomen.

Een Indische hagelbui.

Uit Malang schreef men aan het „Soer. Nwsbl.":

Ik maak curiositeitshalve even melding van een in de tropen zeldzaam natuurverschijnsel, dat ik voor het eerst, sedert ik in Indië ben, waarnam. Ik stond te Malang onder het afdak van een Chineesche toko, waar ik een schuilplaats voor een plotselinge, hevige bui gevonden had, toen ik verrast werd door vallende hagelsteentjes. Eerst spaarzaam, doch allengs vielen ze bij tientallen tot opeens een groot aantal tegelijk naar beneden kwam, waarna het verschijnsel ophield.

Met veel belangstelling stond ik naar het natuurwonder te kijken, hetgeen eveneens gedaan werd door de Inlanders en Chineezen, die zich in de buurt bevonden. De kleine Inlanders hadden veel schik daarin en grabbelden naar de hagelsteentjes, die zij opgetogen aan de ouderen lieten zien. Blijkbaar hadden de menschen, die daar waren, nog geen van allen ooit dit natuurverschijnsel aanschouwd.

De Rooverhoofdman.

Tolo, de man, die sedert maanden in Celebes ageerde, werd einde Nov. j.l. door een onzer patrouilles neergelegd. De „Mak. Crt." geeft hierover uitvoerige bijzonderheden.

Een nieuwe gemeente.

Door ingezetenen te Salatiga worden stappen gedaan om aldaar een gemeenteraad te doen oprichten.

Tuchtschool voor jeugdige misdadigers.

Naar „De Javabode" vernam, is door de Regeering besloten voor jeugdige misdadigers uit Midden-Java ter hoofdplaats Semarang eene inrichting in het leven te roepen. Het voormalig bedelaarsgesticht te Sompok zal voor dat doel worden verbouwd.

Inlandsche school.

Te Simaboer in de afdeeling Tanah Datar der residentie Sumatra's Westkust, waar sedert ruim 4 jaren in een gewezen koffie-inkooppakhuis school wordt gehouden, zonder dat schoolgeld geheven wordt, zal een inlandsche school der 2de klasse worden gebouwd, waartoe reeds machtiging door de Regeering verleend is.

De Gouvernements-Koffiecultuur.

De inspecteur van het volkscredietwezen, de heer Carpentier Alting, de inspecteur van de koffiecultuur, jhr. Versluys; de inspecteur voor agrarische zaken, de heer van den Marel; de heer Keijser, landbouw-leeraar te Bandoeng, benevens de assistent-resident en de controleur van Bandoeng, brachten een bezoek aan verschillende koffietuinen in de omgeving van Bandoeng, in verband met de per 1 Januari 1916 ingaande afschaffing der gouvernements-koffiecultuur.

Tijdens het bezoek had volgens de „Preangerbode" een bespreking plaats omtrent de bestemming van de vrijkomende koffietuinen.

Het is bekend, dat de Inlander steeds het land heeft gehad aan de koffiecultuur, omdat het een dwangcultuur was, waarvan de revenuën niet aan hem ten goede kwamen. Daarbij komt, dat het koffiehout zeer lakoe is voor verschillende doeleinden, zooals het maken van hareng, rijststampers, paggers, prieelen, enz.

Hierdoor is het te vreezen, dat, indien de Inlander terstond de vrije beschikking krijgt over de koffietuinen, deze in een minimum van tijd zullen verdwijnen, of verwaarloosd worden.

En dit zou te betreuren zijn, want er zijn uitstekend onderhouden tuinen, terwijl de koffiecultuur zeer winstgevend is. Bovendien zijn er gronden van superieure kwaliteit.

Nog een ander bezwaar is, dat, als de gouvernements-koffietuinen verdwijnen, een groote vermindering van de koffie-productie zou ontstaan. Daarom is het de bedoeling van de regeering om den inlander gelegenheid te geven, door eigen ervaring te bespeuren, hoe loonend de koffiecultuur is, door hem de tuinen ten eigen bate in bruikleen af te staan, op voorwaarde, dat hij met de cultuur voortgaat. Weigert hij, dan krijgt hij niet de beschikking over de tuinen, doch is verder ook niet meer gehouden voor de koffiecultuur te werken.

Regent van Demak.

Te Demak had 28 Nov. j.l. de installatie plaats van den nieuwen regent T j a k r o a m i p r o d j o.

Er was veel officieele belangstelling.

Resident Kern hield in het Nederlandsch en Maleisch een toespraak, waarin hij op geduchte wijze de Inlandsche ambtenaren aan het verstand bracht, dat potentaatjespelen niet te pas komt, dat hard gewerkt moet worden en dat de nieuwe Regent gesteund moet worden of dat anders ontslag volgt.

Een Intern. Hoogeschool voor Wijsbegeerte.

Henri Borel wijdt in het „Bat. Nbl." van 27 Nov. j.l. een hoofdartikel aan de in Ned. beraamde plannen voor zulk een instituut. Hij schrijft o.a.:

„Aan een Hoogeschool voor Wijsbegeerte, die haar naam eer aandoet, zullen daarom de Oostersche — b.v. de Hindoesche, Mohammedaansche, Perzische, Chineesche enz. — systemen van wijsbegeerte niet alleen door Westersche professoren moeten worden uitgelegd, maar ook door Oostersche geleerden uit de verschillende Oostersche landen zelven. Dan eerst zal de Oostersche filosofie volkomen tot haar recht komen.

Er zal op deze wijze aan die Hoogeschool een concentratie van universeel-filosofisch leven plaats hebben. In dit centrum van levenswijsheid zal eene internationale uitwisseling van gedachten plaats hebben tusschen leeraren en docenten van velerlei natiën, waardoor blijvende banden zullen worden gelegd. Dat hierdoor de associatie tusschen Oost en West, en ook de idee van den Wereldvrede zal bevorderd worden, is duidelijk."

Cursorische Voordrachten over Ned.-Indië.

Door samenwerking van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en de plaatselijke afdeeling van het Nederlandsche Onderwijzersgenootschap heeft te Franeker een cursus van drie lezingen plaats gehad, waarin de leider, de gepensioneerde Kolonel der Artillerie, W. J. Giel, achtereenvolgens heeft behandeld de verschillende rassen en volkeren met hunne zeden en gewoonten, de vijf voornaamste cultures (suiker, koffie, rubber, thee en tabak) benevens het leven en werken van den Europeaan in Ned.-Indië, welke lezingen, door lichtbeelden toegelicht, met zeer veel belangstelling door een talrijk publiek werden bijgewoond.

Thans zijn dergelijke cursussen, doch van vijf lezingen, in voorbereiding te Dordrecht, Middelburg en Hardinxveld, waarbij eveneens zal worden getracht samenwerking met de Maatschappij tot Nut van t Algemeen te verkrijgen.

Lezingen over Ned.-Indië.

Vrijdag den 7en dezer werd in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis te Breda voor leden en genoodigden van de plaatselijke Afdeeling van „O o s t e n W e s t" eene lezing gehouden over „H e t L e v e n e n W e r k e n v a n d e n E u r o p e a a n i n N e d-I n d i ë", waarin de spreker, de heer W. J. Giel, aan de hand van eene groote serie lichtbeelden het auditorium inleidde tot de Europeesche samenleving in Indië, en ten slotte het pro en contra van een werkkring in de Koloniën werd besproken en de algemeene eischen werden aangestipt, waaraan de Europeaan moet voldoen om aldaar te slagen.

Het ongunstig weder was oorzaak, dat deze lezing, waartoe tal van jongelieden waren uitgenoodigd, wier voorland Indië is, niet zoo druk was bezocht, als men had mogen verwachten.

Suriname.

Oude archieven in Suriname en Curaçao.

De St.-bladen no. 518 en 519 bevatten Kon. besluiten van den 22sten December, betreffende in de kolonies Suriname en Curaçao aanwezige openbare en notarieele oude archieven.

Hierbij wordt het volgende bepaald:

Art. 1. De gouverneurs van Suriname en van Curaçao worden gemachtigd om van bestuurswege beheerd wordende archieven in de kolonies, dagteekenende resp. van vóór 27 Februari en van vóór 5 Maart 1816, naar Nederland te doen overbrengen ter verdere bewaring in het algemeen rijks-archief te 's-Gravenhage.

Na de opneming van deze bescheiden in het algemeen rijksarchief zijn daarop van toepassing de regelen omtrent het gebruik en de toegankelijkheid van 's rijks archieven, dagteekenende van vóór December 1813.

Art. 2. Na art. 59 van het bij Kon. besluit van September 1868, no. 17 (Gouvernementsblad no. 14), vastgestelde reglement op het notarisambt in de kolonie Suriname, wordt als laatste artikel van het vijfde hoofdstuk opgenomen het volgende artikel 59a:

„De gouverneur wordt gemachtigd om van de in het vorige artikel bedoelde bewaarplaats aanwezige minuten, registers en repertoria het gedeelte, dagteekenende van vóór 27 Februari 1816, naar Nederland te doen overbrengen ter verdere bewaring in het algemeen rijksarchief te 's-Gravenhage.

„Na de opneming van deze bescheiden in het algemeen rijksarchief zijn daarop van toepassing de regelen omtrent het gebruik en de toegankelijkheid van naar die instelling overgebrachte Nederlandsche notarieele archieven, dagteekenende van vóór de invoering der Fransche wetgeving."

Soortgelijk artikel wordt opgenomen na art. 60 van het bij Kon. besluit van 4 September 1868, no. 18 (Publicatieblad no. 16), vastgestelde reglement op het notarisambt in de kolonie Curaçao.

* * *

„D e W e s t" van 26 November schrijft: „Het Gouvern. Advert. Blad vermeldt heden de eerste vergunning, die

verleend is tot onderzoek naar de aanwezigheid van Bauxiet, of aluminium erts.

De vergunning is verleend aan den heer F. G. Harvey van Demerara, en geldt voor een terrein van 2000 H.A., gelegen ten Oosten van de Suriname.

De afgevaardigden van de American Bauxite Comp., die sedert eenigen tijd in de kolonie vertoeven, voeren onderhandelingen met verschillende personen over den aankoop van Bauxiet houdende terreinen.

In haar nummer van 30 November vermeldt „De West", dat den vorigen dag de eerste notarieele akte gepasseerd werd, voor den afstand van het recht van exploitatie op een bauxiet houdend terrein aan de American Bauxite Company, gevestigd te Arkansas. Het bedoeld terrein is Osembo, gelegen aan de Para.

De heer J. R. Gibbons, superintendant van de American Bauxite Company, met wien het blad een onderhoud had, verklaarde, dat zijne maatschappij gaarne de hand wil leggen op meer bauxiet houdende terreinen, en dat ook onderhandelingen dienaangaande worden gevoerd, doch dat de overdreven eischen, die door belanghebbenden worden gesteld, een bezwaar opleveren. In Britsch Guyana, waar de Company een oppervlakte van 24000 akkers Bauxiet houdende terreinen heeft aangekocht, is die aankoop veel vlotter gegaan dan in Suriname.

Bauxiet is een artikel, dat alleen op groote schaal kan worden verwerkt, met aanzienlijk kapitaal.

Kan de Company op eenigszins aannemelijke voorwaarden de hand leggen op de thans bekende Bauxiet-terreinen in Suriname, dan zou die oppervlakte waarschijnlijk voldoende zijn om onverwijld stappen te doen voor de exploitatie daarvan.

Inmiddels is men thans bezig, om het onderzoek voort te zetten naar de aanwezigheid van nieuwe Bauxiet houdende trreinen in de kolonie.........

Dat men hier te doen heeft met een ernstige onderneming, mag men afleiden uit het feit, dat de heer Gibbons hier gekomen is, vergezeld van een mijn-ingenieur en een chemist, de heeren Wathers en Engelhardt, en voorts een rechtsgeleerde, de heer A. G. King van Demerara, zoon van den welbekenden landsadvocaat aldaar.

De Bauxiet-ontginning is een mijnbedrijf, dat zich aan de oppervlakte beweegt. Soms kan van hydraulische installaties gebruik worden gemaakt voor het wegspuiten van de aarden bovenlaag. De Bauxietlaag moet met ontplofingsstoffen worden losgewerkt. Het artikel wordt ter plaatse vermalen en gedroogd en daarna verscheept.........

Wanneer voldoende arbeidskrachten voor billijk loon zich laten vinden, zal de exploitatie in hoofdzaak met inlandsche krachten kunnen geschieden. Alleen eenig technisch personeel zal dan behoeven te worden uitgezonden.

De afscheiding van het aluminium uit het erts zal echter in den vreemde moeten geschieden, daar van een inrichting daarvoor, die tonnen gouds kost, in Suriname geen sprake kan zijn.".........

* * *

In hetzelfde nummer van „De West" lezen wij:

„Reeds eenigen tijd zien wij de ploegarbeiders bezig onder toezicht van den ploegbaas Woude, aan de spoorbaan de oude dwarsliggers door nieuwe te vervangen.

Bij den aanleg van den spoorweg werd al dat houtmateriaal uit het buitenland betrokken, niet omdat het inlandsch hout minder deugdelijk of duurzaam bleek, doch omdat het werk spoed vereischte en men zich niet kon verlaten op onze menschen wat de levering op tijd aanging.

Thans zien wij met genoegen, dat het Surinaamsch hout wordt gebezigd. Dit heeft zijn voordeel, daar het materiaal stuk voor stuk kan gekeurd worden en men geen hout met spint of spleet behoeft aan te nemen.

Onze Para-menschen hebben het hout geleverd. Zij vormden ploegen van 3 à 4 man, die een bestelling niet boven hun kracht hebben aangenomen en bijtijds geleverd. Het was zwaar werk, het hout moest stipt volgens afmetingen afgewerkt worden, en wegens den roofbouw, dien de menschen jaar in jaar uit bedrijven, staat het hout niet meer voor het grijpen, maar ver uit het bosch moest het naar de spoorbaan vervoerd worden.

Voor deze menschen was het ook een voordeel, daar het werk niet aanbesteed werd, zoodat ze het volle loon voor hun zwaren arbeid konden ontvangen en geen aannemer met de winst is gaan strijken.

Een ongewone drukte heerschte verleden week aan den trein, toen de uitbetaling plaats vond; velen hebben zelfs tot ƒ 200.— verdiend. Een ware uitkomst voor die lui, die in den laatsten tijd werkelijk armoede leden".

* * *

Onder het hoofd „Hoe kunnen wij de inkomsten der kolonie doen stijgen?" levert „De West" van 26 November een pleidooi voor de wederinvoering der patenten, welker afschaffing, naar het blad meent, geen gelukkige greep is geweest.

„Juist de afschaffing der patenten heeft in hooge mate medegewerkt tot de ontreddering, die thans in den handel valt waar te nemen. Daarenboven heeft zij toestanden doen ontstaan, die een bepaald gevaar opleveren voor de bevolking"...........

„In de zorgvolle tijden, die wij thans beleven, welke overal dwingen de belastingschroef tot het uiterste aan te draaien, is het dubbel plicht de invoering te overwegen van een maatregel, die zoowel uit een financieel als uit een maatschappelijk oogpunt een zegen kan worden voor onze samenleving. Een belasting, die door de meeste betrokkenen, zoo niet met genoegen, dan toch zeker zonder veel verzet zal worden opgebracht. Een belasting, die volgens matige berekening, gemakkelijk een paar ton gouds per jaar aan de koloniale kas kan opleveren."

* * *

In het blad „Suriname" van denzelfden datum een ingezonden stuk, waarin de invoering van een zeepatent bepleit wordt.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Schoolnieuws. De „Javabode" neemt uit de „Kaoem Moeda" een klacht over, betreffende de niet toelating van meisjes dezen keer tot de H. I. school te Madioen. Alle aanvragen werden aan de ouders teruggestuurd, met de bemerking, door het hoofd der school onderteekend: „De resident verlangt, dat de meisjes naar de Kartini-school worden gezonden." De berichtgever erkent de billijkheid van 's Residents wensch. Maar wat wil nu het geval? De Kartinischool kan de meisjes ook niet opnemen, bij gebrek aan plaats. Dit geeft aanleiding tot veel gemopper bij de ouders, die tot den middenstand behooren en hunne dochters pecuniae causa niet naar dure particuliere scholen willen zenden.

Indien de eerste klasse Inlandsche scholen A en B. te Madioen nu ook het Hollandsch onder de leervakken opnamen, dan zou de nood niet zoo hoog zijn. Zoo gaat schrijver voort.

Na er aan herinnerd te hebben van hoe ontzaglijk veel nut in den tegenwoordigen tijd de kennis van het Hollandsch ook voor de Inl. vrouw is, noodigt de „Kaoem Moeda" de voorvechters van de Javaansche beweging uit „gezamenlijk hunne stemmen te verheffen, opdat een en ander ter oore kome der autoriteiten.

Op de Kartini-school schijnen de grootere meisjes klachten te hebben geuit over den onderwijzer in de Javaansche taal. Tot tolk van die klachten heeft zich gemaakt Tondo Koemoro in een ingezonden stuk in de „Pantjaran Warta", waarin hij aandringt op de vervanging van dien onderwijzer door een Javaansche onderwijzeres met hulpacte.

In een ander nummer van de „Pantjaran Warta" uit de heer Sadikoen Tondo Koesoemo, medewerker aan het feministische weekblad „Poetri Mardika" en Secretaris van de Bataviaasche Boedi Oetomo zijn spijt, dat deze aangelegenheid in een dagblad is behandeld geworden, omdat zulks allicht aanleiding zou kunnen geven tot een verloopen van die instelling, terwijl er van een imminent gevaar nog absoluut geen sprake is.

Wat moet de buitenwereld bovendien van het moreel der Inlanders denken?

Beter ware geweest het schoolbestuur alleen te waarschuwen, dat dan zeer zeker afdoende maatregelen zal nemen.

Wat de kwestie van een Javaansche onderwijzeres betreft, zoowel het bestuur der Kartini-school als de schrijver in de „Pantjaran Warta" hebben al lang moeite gedaan om er één te vinden, doch zonder resultaat tot dusverre.

De redactie is blijkens hare noten onder het ingezonden stuk van den heer Sadikoen, 't geheel eens met den inzender. Zij geeft toe, dat er nadeelen verbonden zijn aan het publiceeren van deze aangelegenheid, doch zij acht met Tondo Koemoro periculum in mora aanwezig.

De S. I. te Tegal heeft den 11en September j.l. een request aan den G.-G. ingediend naar aanleiding van het plaatsgebrek aan de H. I. school aldaar, waardoor het grootste gedeelte van de zich aanmeldende leerlingen moest worden afgewezen. De requestranten hebben den hun in de „Sinar Djawa" gegeven raad opgevolgd en vragen thans:

1e. de vorming van parallelklassen in de 1e klas;

2e. dat de schoolcommissie rekening houde met het tijdstip van indiening van de verzoeken om toelating, m.a.w. een pré toe te kennen aan de oudste verzoeken;

3e. om de candidaten, die al drie keer afgewezen zijn, in alle geval toe te laten, ook al mocht blijken, dat de splitsing van de 1e klas, als bij sub 1 bedoeld, niet meer in dit schooljaar kan worden doorgevoerd.

In het verzoekschrift wordt een voorbeeld aangehaald van een driemalige weigering om een kind toe te laten (de eerste wegens te jeugdigen leeftijd, de tweede wegens plaatsgebrek en de derde maal zonder opgaaf van redenen) en wel van de dochter van Mas Setjowardojo, „lid No. 6244 van de S. I. van Tegal", voegen de requestranten er bij, waardoor zij den schijn op zich laden — gesteld, dat die bijvoeging zonder bijbedoeling is geschied — dat zij aan dat lidmaatschap een zekeren invloed meenen te mogen toekennen op de te nemen beslissing.

Een „Inlandsch Studie- en Weezenfonds".

In Soerabaja heeft zich een comité gevormd tot oprichting van dit fonds, ten doel hebbende: a. de studie in Indië te betalen voor kinderen, waarvan de vader overleden is; b. studiebeurzen te stichten ten behoeve van onbemiddelde, intelligente kinderen, voor onverschillig welke studie, dus c.q. ook buiten N.-I. scholen op te richten, waaraan gelegenheid tot inwoning voor de leerlingen is verbonden (internaten). Van de leden van het fonds wordt entrée geheven met een minimum van ƒ 2.50 voor inkomens van ƒ 50 en daar beneden en een maximum van ƒ 10.— voor inkomens vanaf ƒ 200.—, desverkiezende

in zes termijnen te betalen. De contributie is bepaald op 1½ % van de bezoldiging en bedraagt ten minste ƒ 0.50.

Bezoldigingen. In de „M e d a n G o e r o e H i n d i a" is al dikwijls door Inlanders de vraag gesteld: waarom er geen onderscheid, speciaal in bezoldiging, wordt gemaakt tusschen den g o e r o e b a n t o e (hulponderwijzer), die wel en die niet zijn opgeleid aan een N o r m a a l C u r s u s. Aldus schrijft een zekere B a l i h o e in de „T a m a n P e w a r t a."

Er schijnt aan de opleiding aan den Normaal-cursus geen cent waarde te worden gehecht. Bij het Binnenl .Bestuur is dat anders; daar wordt wel degelijk onderscheid gemaakt tusschen personen, voortgekomen uit de 2e klas scholen en H. I. scholen, tusschen personen, die het klein ambtenaarsexamen hebben afgelegd en die een diploma van een opleidingsschool voor ambtenaren bezitten; ook weerspiegelt zich de verschillende opleiding in den werkkring en den gang der promotie. De onbillijkheid van het over één kam scheren van de g o e r o e s b a n t o e met verschillende opleiding springt thans te meer in 't oog, nu men die van den Normaal-cursus te werk stelt aan de H. I. scholen, waar hun werk zwaarder is en van grooter verantwoordelijkheid dan van die aan de 2e klas scholen, die een heel wat kalmer werkkring hebben. Nog schriller wordt de tegenstelling met het oog op de toekomst in de promotie van de eerstgenoemde categorie, wanneer 't waar mocht zijn, dat hunne detacheering aan de H. I. S. (staande onder den Inspecteur van het Europeesch onderwijs) alleen geboden is, door het onvoldoend aantal van door de kweekscholen af te leveren leerkrachten, zoodat zij later terug moeten naar de 2e klas school, die qua Inlandsche school onder de inspectie van het Inlandsch onderwijs ressorteert.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Pestbestrijding.

Zooals bekend, — alzoo de „P e r n i a g a n" — heeft de S. I. te Solo aan de adviseurs voor Inlandsche en Mohammedaansche zaken, zoomede aan den Turkschen consul om inlichtingen gevraagd, of het optreden van het bestuur ten aanzien van de pestbestrijding wel in overeenstemming is met de voorschriften van den Mohamedaanschen godsdienst, a.d.z. het onderzoeken van lijken en het verwijderen van niet-zieken uit hunne door de pest besmette woningen. Deze handeling heeft niet de goedkeuring weggedragen van de menschen, die de S. I. niet genegen zijn, zonder nog tot hare vijanden te behooren, want, zeggen zij, daardoor en vooral het advies vragen aan den Turkschen consul, is afbreuk gedaan aan het gezag der Regeering. De inmenging van dezen consul wordt onnoodig en gevaarlijk geacht. Hij heeft dan ook geantwoord, dat hij niet de aangewezen man was om dergelijke adviezen te geven. Zeker, elke vereeniging heeft het recht hare leden betreffende geloofskwesties op de hoogte te stellen; het Bestuur had deze gestie van de S. I. kunnen voorkomen door de Mohamedaansche geestelijken te hooren of de voormannen en andere personen van invloed, behoorende tot de S. I. Al heeft de Regeering ook het recht om vereenigingen en particuliere personen ten deze te passeeren, op een plaats als Solo met een zelfbestuur, het centrum van de S. I., had anders gehandeld kunnen worden. Nu hebben zij het Bestuur gepasseerd; en al heeft de Regeering ook de toezegging van steun gekregen van het zelfbestuur, een stille tegenwerking, lijdelijk verzet van een bepaalde categorie van menschen is alleszins te verwachten. 't Is jammer genoeg, dat met deze groep van personen in Solo geen rekening is gehouden, want met hare medewerking kan veel tot stand gebracht worden en zonder deze medewerking kunnen vele moeilijkheden in den weg gelegd worden. Volgens bericht — zoo gaat het blad verder voort — is Hadji Samanhoedi bij den assistent resident van Solo geweest, om de toezegging van de hulp van de S. I. te geven, onder voorwaarde, dat de onvermogenden, wier woningen verbeterd moeten worden, ook geldelijk gesteund zouden worden. Daar heeft hij goed aan gedaan. Als Inlander kwam hij op voor de Inlanders. Dat was zijn plicht, ook als leider van een groote volksvereeniging. 't Is daarom goed, om onder de noodige controle, met 't oog op fanatieken, die eventueel kunnen opduiken, die vereeniging mede te laten werken. Wij begrijpen alleen niet, dat godsdienstige bezwaren worden geopperd tegen nuttige maatregelen tot bestrijding van besmettelijke ziekten, om slechte woon- en erftoestanden te doen verdwijnen. Maar zooals gewoonlijk wordt de godsdienst er bij gehaald, als men de zaken niet begrijpt, om van onwil niet te spreken. De Mohamedaansche godsdienst schrijft de reinheid van het lichaam voor. Maatregelen ter bevordering van reinheid en netheid moeten toch bij den oprechten Islam-belijder in goede aarde vallen. Bij vroegere, andere epidemiën vernam men ook van bezwaren tegen de behandeling van lijken, het niet opvolgen van ritueele wasschingen, tegen inenting, enz. Maar zij werden met behulp van de voorgangers van de Islam uit den weg geruimd. Maar ook steeds heeft men met fanatieken te doen gehad; en daarom is het zaak van het Bestuur, zich op de hoogte te houden van de bewegingen uitgaande van deze personen, om die tijdig den kop in te drukken. In Solo is het Bestuur wel op de hoogte van de stroomingen onder de bevolking, en dus bij machte daarvan te profiteeren ten bate van de pestbestrijding en voor het welzijn van den kleinen man. Het prestige van het Bestuur zal er niet onder lijden, wanneer allen, die kunnen medewerken, daartoe direct of indirect gedwongen worden.

De „P e w a r t a S o e r a b a j a" vernam, dat de N. I. Spoorweg Maatschappij renteloze voorschotten verleent aan haar personeel te Solo, dat gehuisvest is in door de pest besmette kampongs, voor de verbetering en reiniging der woonhuizen. Het bedrag van het voorschot is gelijk aan de kosten voor het oprichten van een nieuwe woning, dat in maandelijksche betalingen kan worden aangezuiverd. Bij de oprichting van een nieuwe woning moeten zij de aanwijzingen van den pestbestrijdingsdienst stipt opvolgen. Deze maatregel van de N. I. S. is mooi en verdient allen lof, zegt 't blad, en is wel een bewijs, dat zij zich het lot van haar personeel terdege aantrekt. Deed het Gouvernement dit ook maar ten aanzien van zijne onderdanen!

Aanstaande Ziekenverplegers?

Hetzelfde blad deelt mede, dat dagelijks 150 veroordeelden van de gevangenis te Soerabaja, onder gewapend militair geleide naar het Stadsverband aldaar gedirigeerd worden om onderricht te ontvangen in de behandeling van zieken. De meesten dezer gevangenen zijn veroordeeld voor zware misdrijven. 't Zijn gewezen moordenaars of rampokkers (roovers). Voor de zieken is 't een allesbehalve aangename gewaarwording door deze lieden behandeld te worden. Kan het Gouvernement dan geen andere menschen daarvoor krijgen, bekwaam en geschikt om voor ziekenverzorger opgeleid te worden? Wel vreemd! Of is 't uit financieele overweging, dat daarvoor gevangenen genomen worden? En verkeerde zuinigheid, zoo meent 't blad.

De G.-G.'s benoeming. De Indische bladen hebben het — alzoo de „P e r n i a g a n" — druk over de benoeming van Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum tot Gouverneur-Generaal van N.-I. De meesten keuren deze benoeming af, v.n.m op grond, dat hij n i e t s, totaal niets van Indië afweet. Ik begrijp de redeneering van deze bladen niet, zegt echter S i M i s k i n. Mag dan iemand, die niets van een land afweet, niet tot Hoofd aangesteld worden? Hoevele ambtenaren zijn er niet, die Resident worden van een gewest, dat zij niet kennen, waar zij te voren nooit gewerkt hebben. De tegenwoordige resident van Ambon is er vroeger nooit geweest, en toch heeft men hem daar resident gemaakt. De heer Bakhuizen van den Brink, eerst Directeur van Financiën, later Resident van Batavia, had tevoren nooit bij het Binnenlandsch Bestuur gewerkt, en ziet, toen hij resident van Batavia werd, een betrekking, die toch geheel vreemd voor hem was, deed hij zijn werk minstens even goed, zoo niet beter dan menig ander gewestelijk bestuurder. De heer Idenburg kende Suriname niet, toen hij Gouverneur van deze kolonie werd. Waarom zou dan de heer v. Limburg Stirum niet tot G.-G. benoemd kunnen worden? De heer Pijnacker Hordijk was Commissaris des Konings in de provincie Drenthe, toen hij G.-G. werd, kende Indië ook niet en toch was zijn bestuur goed; hij behoorde m.i. zelfs tot een der uitstekendste bestuurders van dit land. De eerste Europeesche zendelingen kenden te voren ook niet de binnenlanden van Afrika, Borneo, Nieuw-Guinea enz. en toch konden zij zich daar vestigen, met de bevolking samenleven en haar het eerste onderwijs geven, het Evangelie verkondigen. In die streken wonen geen andere Europeanen, bevinden zich geen adviseurs en toch konden zij het hart van de inboorlingen tot zich trekken. Hoevelen zijn er onder de Europeanen, die hier in Indië wonen, welke goed op de hoogte zijn van Indië en zijn bevolking? Indien alle Hollanders, incluis de ambtenaren, goed op de hoogte waren van het land, het volk en de talen, zou er niet zooveel verschil van opinie zijn. De eene ambtenaar zegt van den Javaan, dat hij zoo, de andere, dat hij zus is; de eene officier beweert, dat in den oorlog de Javaan niet te gebruiken is, de andere officier beweert het tegendeel. Naar mijne meening is er geen enkele Eur. ambtenaar, die Indië en zijn bevolking door en door kent, en komt het er niet op aan, wie G.-G. is, als zijn bestuur maar rechtvaardig is. Hij, die kundig en rechtschapen is, hem zal ik alle h o r m a t geven en hoogelijk prijzen. Aldus S i M i s k i n.

Van Vreemde Koloniën.

In Kameroen eindigt —, in D. Oost-Afrika begint de strijd.

Het eerste nieuws over de D. koloniën in Afrika in 1916 ontvangen geeft aanleiding om eens te recapituleeren hoe het met de politiek in Kameroen en Oost-Afrika gesteld is.

Een Reuter-telegram toch meldt dat Jaoende, het middelpunt van de D. verdediging in Kameroen, den 1en Januari in handen van de entente-troepen is gevallen.

Op dien dag was het ook juist 25 jaren geleden, dat D. Oost-Afr., krachtens overeenkomst met de D. O. A. Mij. en den sultan van Zanzibar, aan het D. Rijk kwam.

Laten wij hier de jongste geschiedenis der twee koloniën even in herinnering brengen.

Kameroen.

Na een dapperen weerstand moest Garoea aan de Benoe den 10en Juni op eervolle voorwaarden kapituleeren. In het noorden der kolonie zetten verschillende afdeelingen den oorlog voort, vooral in Adamaoea en bij Mora werd nog gestreden. De kansen waren ongelijk, maar de D. hoopten alleen den strijd te rekken zoolang de groote oorlog in Europa zou duren.

Na den val van Garoea, de standplaats van den D. opperbevelhebber in Adamaoea, rukten kolonnes van de Britsch-Fransche macht in veel sterker aantal op, dan de D. ertegen vermochten te stellen. Achtereenvolgens moesten Ngaoendere, Kontscha en Gaschaka worden prijs gegeven. 22 October werd Bamenda, 2 dagen later Banjo door de E. bezet.

Eveneens werd een tocht volbracht van Doeala-Edea in de

richting van Jaoende, waar zich het D. hoofdkwartier bevond. Schermutselend wisten de D. hun vijanden op te houden bij de Sanaga, aan de Mittellandbahn, aan de Njong, maar zij stonden ook hier voor een overmacht, evenals bij den inval der Franschen in 't Zuiden aan de Spaansche grens (Akoasim, Missoem) en der Fr.-Belg. troepen in 't Z.-O. (Joekadoema, Dscha).

In het O. moest na verbitterden strijd, waarbij o.a. Hauptmann von Briesen sneuvelde, Bertoea worden ontruimd en moesten de op Jaoende terugtrekkende strijders, ook Abong Mbang en Akonolinga in handen der aanvallers laten.

Dit overzicht bevestigt de beschouwing, waarmede Wolff's agentschap zich voor het verlies van Jaoende tracht te troosten. Het seinde immers: Met dezen val moest reeds lang rekening worden gehouden, in verband met de groote vijandelijke overmacht, van E., F. en Belg. troepen, die met alle moderne wapenen uitgerust, de kleine schaar van verdedigers van alle kanten in het nauw brachten. Niettemin hebben de verdedigers ook nu de wapenen nog niet neergelegd, doch trekken al vechtend terug. Zelfs wanneer zij, ondanks hun heldhaftige verdediging, onder kolonel Zimmerman, ten slotte het onderspit zouden moeten delven, is Kameroen nog niet voor D. verloren, want over het lot ook van deze kolonie, zal op andere gevechtsterreinen worden beslist.

Dit laatste lijkt de beteekenis van het taai volgehouden verzet eigenlijk te verminderen, maar wij gaven eerder al eens een beschouwing die de beteekenis van dit verdedigen van elke kolonie als onderdeel van den grooten strijd tot haar recht deed komen. Ongeacht of men in dezen strijd partij is of niet, zal men bewondering moeten hebben voor de volharding waarmede de ongelijke kamp wordt volgehouden, door een klein aantal strijders in een vreemd, woest land, verstoken van algemeenschap met en dus ook van alle aanvulling uit het moederland.

D. Oost-Afrika.

In tegenstelling met Kameroen, is D. Oost-Afrika rechtstreeks nog weinig in den oorlog betrokken geworden. Het is aangewezen om nu aan de beurt te komen.

Het op den vasten wal gelegen D. gebied in O.-Afrika is nog geheel in D. handen, de E. hebben alleen 't eiland Mafia vóór de monding van de Rufidji bezet. Daarentegen wagen zich D. patrouilles op Br. territoir, zoodat zij zelfs de Ugandabaan beschadigden. Uit het N.-W. van het Schützgebiet, aan de Belgische grens, hoort men sedert de lente van 't vorige jaar niet meer van vorderingen van de B.-E. macht. Van het gebied van de Rufidji, Tanganjika en van de Rhodesiagrens in 't Z.-W. zijn herhaaldelijk berichten ontvangen over schermutselingen. 't Station Nieuw-Langenburg ten N. van 't Nyassameer is, volgens E. gegevens, 't steunpunt der D. Bij Abercorn schijnen de D. nog op Br. gebied te staan.

De economische en politieke toestand noemen de D. uiterst gunstig. De verhouding tot de bevolking is goed. Aan voedingsmiddelen ontbreekt 't niet.

Thans staat der kolonie een inval uit Z.-Afrika te wachten. De organisatie is in vollen gang, de Br. bevelhebber benoemd, de vrijwilligers melden zich met duizendtallen aan. Na den in Z.-W. A. met succes volbrachten tocht worden de beste verwachtingen gekoesterd voor een niet al te moeilijke verovering van Duitsch O. A. En toch zal de expeditie hier voor andere moeilijkheden staan, terwijl ook het feit, dat de Boeren niet onder een eigen generaal strijden, invloed kan uitoefenen op hun strijdvaardigheid. O.-A. is geen land waar men met automobielencolonnes en bereden troepen zoo kan ageeren als in Z.-W. A. gedaan werd. Het transportwezen stuit overal op gebrek aan wegen. De tsetsevlieg voegt daar een ander gevaar aan toe. De onbekendheid en woestheid van 't land zal den verdedigers te stade komen.

Minister Dr. Solf zal, bij 't zenden der gelukwenschen aan het koloniaal bestuur, ter gelegenheid van het 25-jarig feest, er wel aan gedacht hebben de kolonie zoo tot Ausdauer aan te zetten. De E. zullen hier een harden strijd te voeren krijgen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

De heer H. J. L. Beck, houtvester, opent de Januari-afl. met een beschouwing over particuliere exploitatie bij het boschwezen op Java. Het is zeker een niet alledaagsch feit, dat, uit het kamp der houtvesters, zich een stem verheft die wijst op de voordeelen welke gelegen kunnen zijn in het gebruik maken van de hulp der patriculiere exploitatie in de houtvesterijen en deze aanbeveelt.

Het volgend artikel, van C. V., handelt over de uitvoering van openbare werken in Ned.-Indië, door tusschenkomst van aannemers.

De heer J. van Moll vraagt „Hecht de Inlander aan de inrichting zijner woning waarde"? De heer M. van Geuns had gezegd (in een artikel in het Soerab. Handelsbl. van 16 Sept.), dat „verbeteringen op woninggebied in den heeten aardgordel slechts kunnen komen van den kant van den overheerscher", een uitspraak waarmede de heer v. M. het gansch niet eens is. Tot de eerste zorgen van den inlander — verklaart hij — behoort, om, zoodra hij het doen kan, duurzame bouwmaterialen aan zijn huis aan te brengen, pannen of dakijzer voor het dak, houtwerk voor deurposten, stijlen, balken en metselsteenen voor de bewanding. De verbetering van zijn huis is dikwijls een langdurig proces, dat bij gedeelten, met tusschenpoozen, naar gelang hij de middelen er voor beschikbaar krijgt, wordt uitgevoerd". Waarmede de schr. de door hem gestelde vraag dus bevestigend beantwoordt.

Overigens bevat deze afl. de gewone rubrieken: Varia; Maandelijksche revue van brochures enz.; Koloniale literatuur; Wetenschap en industrie; Bibliographie. — Zoomede het vervolg van het uit het Engelsch vertaalde verhaal „De robijn van Radjast'han", door R. E. Forrest.

Burgerl. Openb. Werken in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is weder een stuk van het verslag over de burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië over het jaar 1912 verschenen. Nl. het eerste gedeelte, handelend over gebouwen en assaineeringswerken (met tal van keurige platen, o.a. van gerestaureerde en vervallen monumenten van Europeeschen oorsprong) en het derde gedeelte, hetwelk een overzicht geeft van hetgeen door B. O. W. is verricht ten opzichte der havenwerken in Ned.-Indië.

Het tellen bij sommige Papoea-stammen.

Nieuw-Guinea is enorm groot en deels in Nederlandsch, in Engelsch en in Duitsch bezit. Een gedeelte van het Nederlandsch bezit is geheeten West-Nieuw-Guinea en daar weer een stuk van draagt den naam van Vogelkop. Van de bewoners van den „Vogelkop" nu vertelt de heer A. C. Canter Cremers in zijn „Grepen uit de militaire exploratie van West-Nieuw-Guinea" (zie het verslag der vergadering van het Ind. Genootschap van 28 Nov. j.l.), interessante bijzonderheden. O.a. dat aldaar reeds niet minder dan 10 verschillende talen worden gesproken. Hij vermeldt daarbij ook een eigenaardige, hoogst primitieve wijze van tellen door sommige Papoea's.

„Meestal kwam de gewone man niet verder dan tot vijf en dit telde hij na op de vingers van zijn rechterhand. Eens ontmoetten wij een heele kracht, die het zelfs bracht tot een geheel mensch tot getal te maken, n.l. 28. Deze telde als volgt. Hij begon met de pink naar binnen te buigen en zoo tot hij van de rechterhand alle vingers naar binnen had, dat was alvast 5, nu hetzelfde met de linkerhand waarbij hij ongeveer dezelfde geluiden uitstiet doch daar nog een bijzonder stukje bijgaf, om het verschil tusschen een en zes duidelijk te maken. Toen deze hand ook dicht was, had hij tien bij elkaar en gooide verrukt beide handen weer open en begon nu met zijn rechterhand zijn rechter- en daarna zijn linkervoet af te tellen, gaf een tik tegen zijn dijen en had dan 20 bij elkaar, nu nog twee oogen, twee ooren, de linker- en de rechterborst, tot slot twee tikken in de zijde en daar had hij het grootste denkbare getal 28. Wil deze man nu straks nog aangeven, dat hij nog meer gezien heeft dan deze 28, dan slaat hij eerst de handen in elkaar, daarna betast hij zijn voeten, dan hoofd en borst en zijden en steekt dan wanhopig de beide handen weer in de lucht."

Tijdschr. voor Nijverh. en Landb. in Ned.-Indië.

De Nov.-afl. opent met het eerste gedeelte eener beschouwing van Dr. P. J. S. Cramer over Kamers van Landbouw in Ned.-Indië. De heer H. J. Lovink heeft kort voor de opening van het Rubbercongres in 1914, in eene vergadering van het N.-I. Landbouw-Syndicaat, het denkbeeld om in Indië kamers van landbouw op te richten, naar voren gebracht. Sinds dien is dit vraagstuk door een commissie in studie genomen, waarvan de hier genoemde verhandeling van Dr. Cramer als een eerste publieke uiting mag worden beschouwd.

De heer A. D. van der Gon Netscher, chef van het Statistisch bureau der Douane, geeft het slot van zijn „De Nederlandsch-Indische officieele handels-statistiek". Schrijver zegt o.a.: „om economische statistieken richtig te kunnen gebruiken moet men verstand hebben van practische economie en niet minder van statistische werkwijze". Verder: „Een foutief statistisch cijfer behoeft nimmer schade te veroorzaken aan lieden die kennis dragen van zijne richtige gebruikswijze".

Verder bevat dit Nr. eenige mededeelingen over rubberziekten op Sumatra's Oostkust en een overzicht van op landbouw en cultuur betrekking hebbende artikelen in andere tijdschriften.

Modjo Pait over den nieuwen Gouverneur-Generaal.

De heer Tjipto Mangoenkoesoemo wijdt in zijn blad „Modjo Pait" een hoofdartikel aan den nieuwen gouverneur-generaal. Om met de deur in huis te vallen: de schr. gelooft niet dat met diens benoeming het belang van Indië gediend is, terwijl slechts ten deele gediend wordt het belang van Nederland als moederland.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. XXV van jaargang 1915 van dit belangrijke periodiek bevat volgens de inhoudsapgave de Notulen der Alg. Verg. van de Soekaboemische Landbouwvereeniging op 20 Sept. j.l. met als Bijlage C. den tekst eener voordracht van den heer A. R. W. Kerkhoven over spoor- en tramwegaanleg in de Preanger-Regentschappen.

De watervoorziening van Batavia.

In het Dec. nummer van het orgaan der Vereeniging voor Locale Belangen, schrijft de heer H. Heetmans een artikel over de watervoorziening van Batavia. Gelijk men wellicht weet, werd in de vergadering van den Gemeenteraad van Batavia dd. 23 Febr. 1914 met algemeene stemmen in beginsel besloten tot aanleg eener bronwaterleiding aldaar. Sedert verhieven zich tegen dat besluit tal van stemmen die de geraamde kosten (bijna 5 millioen) onevenredig hoog en drukkend achtten en niet evenredig aan de voordeelen, welke zulk een leiding biedt. De heer Heetmans daarentegen deelt die meening niet, z.i. zijn in verhouding tot het aantal Europeesche inwoners de aanlegkosten voor een bronwaterleiding te Batavia niet hooger dan die voor de waterleiding te Soerabaja, terwijl op den duur de jaarlijksche uitgaven voor een bronwatervoorziening niet hooger zijn dan voor een artesische watervoorziening.

De Banier.

In No. 47, van 26 Nov., een artikel over „Gods bestuur in den Zendings-arbeid op het eiland Nias" (ontleend aan de Ned. Zend. bode). — Eene mededeeling van de Anti Opium Hospitaal Vereeniging te Batavia, waaruit blijkt dat die vereeniging door aankoop eigenaresse is geworden van het zoogenaamde Pangeranhuis aan den Jacrataweg, waardoor eerlang ook vrouwelijke patienten in het hospitaal kunnen worden opgenomen. — Voorts een beschouwing over „De Hindoeïsme-tentoonstelling te Amsterdam" (ontleend aan de Ned. K. bode).

Eigen Haard.

In het nummer van 8 Januari beschrijft de heer A. te Wechel het leven van een houtvester in de binnenlanden van Java; hij voert zijn lezers door de djatibosschen, om de werkzaamheden, die in een geregeld djatiboschbedrijf plaats hooren te hebben, te leeren kennen. Aardige illustraties verduidelijken het geschrevene.

Orang Peladang.

Het Januari-nr. bevat een stukje, onderteekend v. M., over den omgang met den Javaan als „contractkoelie"; daar hier een man van de practijk aan het woord is kan het artikeltje stellig van nut zijn voor degenen die in de cultures een werkkring tegemoet gaan.

Naamgeving bij de Keieezen.

Pastoor M. Geurtjes, aan wiens vaardige pen men al zooveel wetenswaardigs omtrent de bewoners der Kei-eilanden te danken heeft, schrijft in No. 48 (jaarg. 1915) van de Java-Post een heel artikel over „naamgeving" bij de Keieezen. Het gaat aldus: Wanneer ouders of vrienden voor het kind, nadat het den leeftijd van vier tot acht weken heeft bereikt, 'n naam hebben voorgesteld, neemt de moeder een pas gezet kokosnootje, dat ze overlangs doormidden klieft. Ze legt de twee helften in een wan of bord, spreekt een formule uit en werpt de wan met de nootjes in de

hoogte. Vallen deze met de bolle zijde naar boven, dan is de gekozen naam verkeerd en wordt een anderen genomen. Sommigen doen dit opwerpen wat plechtiger. Ze nemen een helft in iedere hand en wrijven eerst een binnenkant over hun voorhoofd, wangen, borst en dijen, nemen ze dan, met een binnenkant tegen elkaar, tusschen duim en wijsvinger de rechterhand, blazen er nog driemaal over heen, gooien ze dan tegen het lemmer van een hakmes en laten ze bij het terugkaatsen op een vloermat vallen. Vallen de nootjes bol of ongelijk, dan is de naam ongunstig en begint men opnieuw om een anderen naam te beproeven, en ten slotte is het ook hier de aanhouder die wint.

De Ingenieur.

De heer W. Elenbaas, oud-hoofdingenieur B. O. W. artikelt in het jongste Nr. van de Ingenieur over het onderzoek naar de moeilijkheden, ondervonden bij de uitvoering van openbare werken in Ned.-Indië door tusschenkomst van aannemers. Schr. komt tot gansch andere conclusies dan C. V., die hetzelfde onderwerp in de Jan.-afl. van de Ind. Gids behandelt.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 1: De Afrikaansche oliepalm in Ned.-Indië, door Dr. H. W. Nijdam. — Voordracht van Dr. H. C. Prinsen Geerligs over de suikerindustrie in verband met den oorlog. — De reorganisatie van het proefstationwezen in Nederland, door Dr. D. J. Hissink. — De viscositeitsindex ter voorloopige beoordeeling van de kwaliteit, door Dr. K. Gorter. — Kamer van Koophandel en Fabrieken te Amsterdam en te Rotterdam. — Jaarverslag der Handelsvereeniging te Medan. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Watervoorziening van Batavia. — De arbeidsinspectie uitgebreid? Enz.). — Verkeerswezen; zoomede de overige vaste rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Uit den inhoud die No. 32 vult wordt de aandacht gevestigd op een geïllustreerd artikel van Mevr. T. ter Horst-de Boer, getiteld: „Het tienjarig bestaan van „Kunstarbeid" te Djokja", welke vereeniging met voldoening op de resultaten van haar streven: bevordering der Inlandsche kunstnijverheid, mag terugzien.

Departement van Landbouw in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Batavia is verschenen het Jaarboek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel in Ned.-Indië over het jaar 1914. Het boek bevat veel platen en o.a. een hoofdstuk waarin de geschiedenis van dat Departement van 1905 (het jaar der oprichting) tot 1915.

Statistiek der rechtsbedeeling in Ned.-Indië.

Een publicatie waarvan men nu juist niet kan zeggen dat de daarin vervatte gegevens up to date zijn, is de statistiek der rechtsbedeeling in Nederl.-Indië. Eerst nu is n.l. verschenen (bij F. B. Smits te Weltevreden) het verslag loopende over het jaar 1908.

Een nieuw Weekblad.

We ontvingen in dank het eerste Nr. van een nieuw weekblad: „Economisch-Statistische Berichten. Algemeen weekblad voor handel, nijverheid, financiën en verkeer".

Het orgaan stelt zich ten doel o.m. het verzamelen en uitwerken van gegevens op economisch, statistisch en financieel gebied, welke tot heden slechts in de dagbladen een plaats vonden en wil daardoor in een behoefte voorzien. Ook in het buitenland verschijnen dergelijke weekbladen, waarvan enkele, als de Engelsche „Economist" zich een internationalen naam hebben verworven.

De redactie doet een beroep om medewerking van allen, die in de economische ontwikkeling van ons land belangstellen en inzonderheid op landgenooten in den vreemde en in de koloniën.

Het eerste Nr. maakt een goeden indruk; het blad verschijnt te Rotterdam. Secretaris der redactie is Mr. H. G. Kronenberg aldaar.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruisblad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendelinggenootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Ingezonden.

Weltevreden, 18 November 1915.

Aan de Redactie-Commissie van het Koloniaal Weekblad, Orgaan der Vereeniging „Oost West".

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van een stukje „Handel in Vrouwen", dat ik in Uw blad van Donderdag 7 October 1915 las, verzoek ik U beleefd het volgende te willen opnemen:

Hoewel reeds eenigen tijd te Batavia het Regeeringsbureau ter bestrijding van den z.g. handel in vrouwen en meisjes bestaat, zoo geloof ik toch, dat slechts weinigen van dit bestaan op de hoogte zijn. Telkens en telkens leest men in de nieuwsbladen staaltjes, hoe listige mannen, hetzij Europeanen, dan wel Inlanders of Chineezen, kans hebben gezien om goed vertrouwende vrouwen en meisjes te lokken naar vreemde steden, waar zij overgeleverd worden aan houders van bordeelen of andere clandestiene gelegenheden. Bovengenoemd Regeeringsbureau stelt zich ten doel den z.g. vrouwenhandel tegen te gaan. Daartoe stelt het zich beschikbaar om inlichtingen in te winnen omtrent personen, welke betrekkingen aanbieden en omtrent de betrouwbaarheid van die aangeboden betrekkingen. Een ieder, van welken landaard ook, kan zich geheel kosteloos tot dit bureau vervoegen. De Inspecteur van het Regeeringsbureau zal ieder met raad en daad terzijde staan, en zullen velen, die hem hulp verzoeken, tijdig gewaarschuwd kunnen worden voor een leven van ontucht. Er zijn nog zoo heel veel, vooral jonge meisjes, die niettegenstaande de vele voorbeelden van diepe ellende, waarin hunne zusteren vervielen, in de val loopen, door de schoone beloften, afgelegd door hun geheel onbekende mannen, te vertrouwen en met deze mannen mede te gaan. Het grootste deel dezer meisjes en vrouwen komt in een der clandestiene bordeelen terecht, waaruit de politie haar slechts zoo zelden kan redden, ondanks dikwijls de ettelijke bemoeiingen van de plaatselijke autoriteiten, daar men maar zeer zelden precies weet waar de vrouw zich bevindt. Het is daarom niet genoeg aan te bevelen zoo voorzichtig mogelijk te zijn in het aannemen van betrekkingen of huwelijksaanzoeken, want ook hierdoor loopt menig jong meisje in de val, dat toch o! zoo graag goed getrouwd is en de man in casu toch zoo knap is en zoo fatsoenlijk lijkt en... niet te vergeten, zoo rijk is; want dat lijken ze inderdaad door de groote en mooie geschenken, welke ze kunnen geven. Doch vergeet niet dat ze dit geld dubbel en dwars terug verdienen, wanneer ze hun slachtoffer op de plaats van bestemming hebben afgeleverd. Menigeen is echter min of meer verlegen om zich voor zulke aangelegenheden aan een bureau te vervoegen; te vergeten echter voor hoeveel ellende ze behoed worden, indien ze eens naar dit bureau toe wilden gaan, dat haar immers geheel kosteloos helpt.

Het is om de aandacht op dit Regeeringsbureau te vestigen, dat ik Uwe medewerking verzoek, bovenstaand schrijven in Uw blad te doen opnemen. (dat, naar ik vermoed, door zeer vele Europeanen, Indischmannen en ook Inlanders wordt gelezen) en waarvoor ik U mijn besten dank betuig.

Hoogachtend,

Mevr. A. OVER DE LINDEN.

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

Te verwachten vacatures bij het Binnenl. Bestuur in Ned.-Indië.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
a. Assist.-Resident van Mataram (res. Djokjakarta).	3 Mei 1916.	Oorzaak: Verzoek om buitenlandsch verlof van den titularis J. J. Coert.
b. Assist.-Resident van Keboemen (res. Kedoe).	12 Juni 1916.	Idem van den titularis E. L. K. Schmülling.

Te verwachten vacatures bij de rechterlijke macht in Ned.-Indië.

Voorzitter v. d. Landraad te Soerakarta.	2 Dec. 1915.	De eventueel met buitenl. verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. Ch. M. v. Troostenburg de Bruijn.
Tijdelijk buitengewoon Lid van den Raad van Justitie te Medan.	3 Febr. 1916.	De eventueel met buitenl. verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. B. J. M. Hanlo.
Landrechter te Modjokerto.	1 Maart 1916.	De eventueel met buitenl. verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. J. Feitsma.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

SECRETARIAAT VAN „OOST EN WEST".

De Secretaris van het Hoofdbestuur, de heer E. F. Grooss, is tijdelijk afgetreden en in de daardoor ontstane vacature is door het Dagelijksch Bestuur, ingevolge het bepaalde bij de 2e alinea van art. 11 H. R., voorzien door den heer F. H. R. Neumann, gepens. Inspecteur van Financiën in Ned.-Indië, te belasten met de waarneming van het Secretariaat.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Uitzending voor den Ned.-Indischen Staatsdienst.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).

Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctoren in de rechtswetenschap).

Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Vrouwelijke artsen kunnen voorshands niet worden uitgezonden.

Verpleegster 1ste klasse in de militaire hospitalen.

Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst. Scheepsbouwkundig ingenieur.

Ingenieur voor de gouvernementsgebouwen (Bouwkundig ingenieur).

Civiel ingenieur, Tijdelijk ingenieur voor de bevloeiing van gronden op de Buitenbezittingen (civiel-ingenieur), Opzichter, Tijdelijk bouwkundig opzichter bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

Ingenieur, Tijdelijk geoloog, Opziener bij den dienst van het mijnwezen.

Opziener 3de klasse bij den dienst der Ombilinmijnen.

Civiel-ingenieur, Ingenieur-deskundige op het gebied van groote ijzerconstructies, Adspirant-adjunct-chef of adjunct-chef der 1ste afdeeling, Opzichter, Werktuigkundig teekenaar bij den dienst der Staatsspoorwegen.

Adspirant-ingenieur bij den dienst van het stoomwezen (jong werktuigkundig ingenieur).

Adspirant-ingenieur, Instrumentmaker 1ste en 2de klasse, Commies bij den post-, telegraaf- en telephoondienst.

Leeraar bij het middelbaar technisch onderwijs (civiel-ingenieur).

Onderwijzer der 3de klasse bij het openbaar Europeesch lager onderwijs.

Opzichter bij de bevloeiingswerken ten behoeve van den landbouw.

Derde stuurman, Leerling-machinist bij de Gouvernementsmarine.

Europeesch detachements-commandant 2de klasse bij de gewapende politie.

Baas-zadelmaker bij het gevangeniswezen.

Baas-leerlooier bij het gevangeniswezen.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de afdeeling „Personeel" van het Ministerie van Koloniën.

(Nederlandsche Staatscourant van 1, 2 en 3 Januari 1916 No. 1).

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

TWEEDE VOORDRACHT over *„Onze taak en toekomst in Ned. Oost-Indië"*, te houden door den Heer J. SIBINGA MULDER, op *Vrijdag 21 Januari 1916*, in de Familie Bioscoop, Prinsestraat, Den Haag, aanvangende 8 uur 's avonds.

Onderwerp: de groote volkscultuur op Java „de rijstbouw" en de grootste Europeesche cultuur „de suikerindustrie."

Ook deze voordracht zal worden geïllustreerd door bioscoopbeelden, waartoe de films welwillend worden afgestaan door het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

Toegang tot de voordracht wordt uitsluitend verleend op vertoon van toegangskaarten, welke door leden van de Vereeniging, schriftelijk dan wel mondeling, kunnen worden aangevraagd bij den Secretaris, Laan van Meerdervoort 187 (van 10—12 en van 2—4 uur), welke aanvragen dienen te zijn ontvangen uiterlijk op 19 Januari 1916.

Aan één lid kunnen ten hoogste twee toegangskaarten worden verstrekt.

Aan houders van toegangskaarten, die verhinderd mochten worden naar de voordrachten te gaan, wordt beleefd het verzoek gedaan de kaarten weg te geven, dan wel aan den Secretaris terug te zenden.

Plaatsbespreking à ƒ 0.10 per plaats gewenscht vanaf 17 Januari van 10—4 uren.

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

Aan de leden van de afdeeling wordt meegedeeld, dat op *Donderdag 20 Jan. a.s.*, des avonds ten 8 ure een VOORDRACHT zal worden gehouden door den heer J. SIBINGA MULDER, uit Bussum, over *„De rijst- en de suikercultuur op Java"*, toegelicht met cinematografische opnamen, waarvan de films welwillend zijn afgestaan door het Koloniaal Instituut.

Toegang tot de voordracht wordt uitsluitend verleend op vertoon van speciale toegangskaarten, die door het Bestuur der afdeeling zullen worden rondgezonden.

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Lessen in moderne talen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Handwerklessen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Paedagogische adviezen	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

⁂ Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof–Groenmarkt. **AMSTERDAM, Kalverstraat–Rokin.**

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

J. B. HEIJDEMAN,
CONFISEUR. - PATISSIER.
Valeriusstraat 3, Tel. H. 7857.
Speciaal adres
Zoute Krakelingen.

A. ASSENBERG,
Prima kwaliteit GUMMIHAKKEN. Schoenmaker, Diverse soorten CREAMS, VETERS, enz.
Columbusstraat 73, Den Haag.
Levert voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.
Vlugge bediening.
Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald en thuisbezorgd.
N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:

GEILLUSTREERD

Nederlandsch Conservenboek

VOLLEDIGE HANDLEIDING

VOOR

H.H. Conservenfabrikanten, Restaurateurs en Koks,

ALSMEDE VOOR

Particulier gebruik

DOOR

LEONARD G. BOL.

Prijs: ingenaaid . . . . **f 2.40**
gebonden . . . . **- 2.90**

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Alle Artikelen
voor de
Linnenkast
steeds in ruime keuze voorhanden.

Brengt een bezoek aan BOEATAN
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL.
Grand Salon de Rafraîchissements NOORDEINDE 44,
Vraagt onze van ouds bekende SPECULAAS,
BANKETLETTERS en BORSTPLAAT.

Grand Hotel Café-Restaurant „VICTORIA".
Spuistraat 16 **DEN HAAG** **Telefoon 3768.**
Gunstig gelegen in het midden der stad.
Lift — Electrisch Licht — Centrale Verwarming.
80 Kamers en Salons.
PLATS DU JOUR 50 CT — DINERS VAN f 1.50 EN HOOGER.
Meest bezochte Café en Restaurant van Den Haag.
J. DEN HARTOG.
gedurende 15 jaar Gérant van Rest. RICHE

J. C. P. HOOGEVEEN,
Hofleverancier
van H. M. de Koningin en van H. M. de Koningin-Moeder.
Wijnen, Comestibles, Thee.
UITSLUITEND 1ste KLAS KRUIDENIERS EN INDISCHE WAREN.
Fred. Hendriklaan 141. Telefoon S. 429.
OPGERICHT 1811.

G. J. EENINK.
In- en Verkoop van Antieke Meubelen.
Specialiteit in het vervaardigen van
IMITATIE-Antieke Meubelen.
Fabriek: **Bonistraat 2,** bij de Malakkastraat. **DEN HAAG** Magazijn: **5 Heerenstraat 5.**
MEUBELMAKERIJ.

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.
Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

's-Gravenhaagsche Manege,
Kazernestraat 46-48. - Telefoon 3065.
Oudst Etablissement.
1ste Klasse Rijonderwijs.
R. J. J. HIEMSTRA, Directeur.

DORDTSCHE BANK
'S-GRAVENHAGE - KNEUTERDIJK 12-14
behandelt alle Bankzaken.

Dr. ALIMONDA's
ELECTRISEERTOESTELLEN, veel verbeterd, geen losse contacten, geen oxydatie, bijna geen onderhoud.
Garantie — Inruilen.
GEMAKKELIJKE BETALINGS-CONDITIËN.
Ook te huur.
P. J. HUIJGENS DEKKER, Weimarstr. 94.
(Oogen diagnose) Ged. Natuurarts.